

ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ НА ОСНОВІ ЧИТАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ТЕКСТІВ У СТУДЕНТІВ ПОЧАТКОВОГО СТУПЕНЯ НАВЧАННЯ МОВНОГО ВНЗ.

Л.В. Ананьєва

Київський національний лінгвістичний університет

В новій освітній парадигмі важливим є усвідомлення студентом себе як суб'єкта освітнього процесу, який активно співпрацює з освітньою середою навколишнім позанавчальним середовищем та позанавчальними джерелами інформації, пов'язаними з майбутньою професійною діяльністю [1, с. 482].

Це повністю узгоджується з Загальноєвропейськими рекомендаціями, за якими «користувачі мови – це члени суспільства, які мають виконувати певні завдання у певних умовах, специфічному оточенні та в окремій сфері діяльності і, завдяки реалізації комунікативних мовленнєвих компетенцій, досягати бажаного результату» [2, с. 34].

Науково-дослідна робота на початковому ступені навчання визначається як комплексна система інтенсифікації навчального процесу за допомогою гармонійного впровадження елементів наукових досліджень у навчальний процес на лекційних, практичних заняттях, при підготовці проектів та курсових робіт [3, с. 64]. Науково-дослідна робота студентів пов'язується з отриманням знань і формуванням умінь творчої дослідницької діяльності, що припускає з цією метою на початковому етапі самостійну дослідницьку роботу студента з проблеми, коли використовуються аудиторні й позааудиторні форми організації навчального процесу [3, с. 81].

Читання - є засобом інтелектуального саморозвитку та ефективним засобом набуття професійного досвіду. В дослідженнях PISA і PIRLS, під «грамотністю читання» пропонується розуміти «здатність учня осмислювати письмові тексти, здатність до рефлексії та вміння використовувати їх зміст для досягнення власних цілей, розвитку знань і можливостей, для активної участі в житті суспільства». В даному контексті читання набуває характеристики функціональності і розглядається як елемент дослідної роботи, як засіб інтеріоризації знань, коли навчальний матеріал перетворюється для студента в форму індивідуальної діяльності і використовується для рішення професійно-орієнтованих завдань. Найбільш функціональним є читання текстів з професійною орієнтацією, коли воно виступає як супутня діяльність, спрямована на вирішення професійних комунікативних завдань.

Професійно-орієнтоване читання – це складна мовленнєва діяльність, обумовлена професійними інформаційними можливостями й потребами, що представляє собою специфічну форму активного вербального письмового повідомлення діалогу, основними цілями якого є оперативна орієнтація і пошук, прийом, присвоєння та наступне цільове застосування накопиченого людством досвіду в професійних сферах знань [4, с. 8].

Психологічно значимим для формування дослідницьких вмінь є визнання читання як «самостійного виду мовленнєвої діяльності і обумовлена цим необхідність обов'язкового оволодіння внутрішнім способом формування й формулювання думки, що відтворюється автором тексту, а також формування іншомовного тезаурусу і його актуалізація на основі попереднього досвіду читача» [4, с. 84].

За І.О. Зимньою розглядають три фази в структурі професійно-орієнтованого іншомовного читання як одного із видів мовленнєвої діяльності – спонукально-мотиваційну, орієнтовно-дослідницьку і контрольню-виконавчу фази [4, с. 8]. У першій фазі проявляється вибіркова активність читача, чітко виражається спрямованість його особистості. Орієнтовно-дослідницька фаза професійно-орієнтованого читання має специфічні характеристики – інтенсивний запуск всіх психологічних механізмів мовленнєвої діяльності читання (зорове вербальне змістовне сприйняття тексту, прогнозування, механізми мислення, пам'яті, уваги). Контрольно-виконавча фаза в читанні характеризується з лінгводидактичних позицій, але і в них рефлектується психологічний компонент: змістовне рішення як одиниця мовленнєвої діяльності читання, психологічний механізм якого – творче інтелектуальне рішення.

Важливим висновком є створення за допомогою читання умов, близьких до діяльності відповідних соціальних груп [4, с. 192]. Такі умови для набуття професійного досвіду і формування навичок науково-дослідної роботи на початковому ступені навчання можуть бути створені за допомогою спеціально підібраних текстів і комунікативних завдань до них.

С.І.Шарапова виділяє наступні критерії відбору професійних текстів з метою породження різних форм вторинних висловлювань: професійна спрямованість інформації тексту; автентичність професійних джерел; функціонально-стилістична та жанрова співвідносність зі спеціальністю, яку набувають студенти; зв'язок спеціальності студентів з іншими науками; врахування рівня мовної та професійної підготовки студентів; поступове зростання труднощів [5, с. 9].

Формування навичок науково-дослідної роботи у студентів початкового ступеня мовного ВНЗ на основі читання професійно-орієнтованих текстів розкриває широке коло фактичного, мовного і мовленнєвого матеріалу для формування у студентів іншомовної комунікативної компетенції і набуття досвіду у майбутній професійній діяльності з перших років навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тарнопольський О.Б. Експерієнційне навчання англійської мови для спеціальних цілей у немовному ВНЗ та основні види навчальної діяльності у такому навчанні / О.Б. Тарнопольський // Лінгвістичні та методичні проблеми навчання мови як іноземної: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. Конференції 14-15 травня 2010 року. – Полтава, 2010. – С. 481-483.

2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2003. – 213 с.
3. Казанцева Е. С. Личностно-ориентированный подход к организации учебно-исследовательской деятельности студентов: дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 / Екатерина Сергеевна Казанцева. – Нижний Новгород, 2006. – 172 с.
4. Серова Т.С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально ориентированному иноязычному чтению в вузе / Т.С. Серова. – Свердловск: Изд-во “Урал” ун-та, 1988. – 232 с.
5. Шарапова С.И. Методика обучения студентов неязыкового вуза чтению профессиональных текстов с целью порождения различных форм вторичных высказываний (немецкий язык): автореф. дис. ... канд. пед. Наук : спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения» / С.И. Шарапова. Ярославль, – 2010. – 26 с.